Länsstyrelserna i Gävleborgs och Dalarnas län

Nr 1 – 2018 Årgång 17

Landsbygdsnytt

Lars och Pia på Norränge Lantbruk är årets nötköttsföretag 2017
Dags för SAM ansökan 2018
Följ med till Solgårdskrogen i Nittsjö
Kurser på gång

Foto: Lars Norlund

Nya djurskyddsregler

Den 1 december 2017 började de nya bestämmelserna som gäller lantbrukets djur och djurslagen nötkreatur, gris, får, get, fjäderfä och kanin, att gälla. Den gamla L100 har delats upp djurslagsvis och några förändringar har gjorts i regelverket. De största förändringarna gäller särskilda regler för dagsljus och upphöjda sittytor för slaktkycklingarnas föräldrar och att det införs möjlighet till tidigare avvänjning av smågrisar under särskilda villkor. Syftet är att förbättra lönsamheten och stärka den svenska livsmedelsproduktionen.

Vill du läsa mer om de nya reglerna så finns information på Jordbruksverkets hemsida.

Länsstyrelserna tar över en del arbetsuppgifter som rör djur från polisen.

I syfte att renodla Polismyndighetens arbetsuppgifter har riksdagen beslutat att vissa arbetsuppgifter som rör djur flyttas från Polismyndigheten till länsstyrelserna. Förändringen innebär att länsstyrelserna, från och med den 1 juni 2018, tar över huvudansvaret för att:

- Handlägga ärenden enligt lagen om tillsyn av hundar och katter (tex hundar som biter andra hundar eller människor).
- Verkställa omhändertaganden av djur enligt djurskyddslagen och arbeta med försäljning etcetera av omhändertagna djur.
- Ta emot anmälan om att någon avlivat ett svårt skadat djur, där man inte kunnat identifiera vem som är ägare
- Ta emot anmälan från jakträttsinnehavare om att man tagit om hand en lössprigande hund på jaktmarken.

Polisen kommer även fortsättningsvis att ta hand om djurärenden under kvällar och helger. Sådana ärenden kommer dock att snarast möjligt lämnas över till länsstyrelserna för fortsatt handläggning.
Polisen har även kvar skyldigheten att bistå länsstyrelsen med handräckning när det behövs för att tex kontroller eller omhändertaganden ska kunna genomföras.
Som ett led i arbetet med att ta över uppgifterna kommer länsstyrelsen bland annat att handla upp tjänster från verksamheter som transporterar djur eller där vi kan förvara omhändertagna djur. Inför upphandlingen kommer vi att anordna informationsmöten för att underlätta för de som kan komma att lämna anbud.

Årets Nötköttsföretag 2017

Årets nötköttsföretag utses i samarbete mellan LRF Regioner och regionala köttklubbar inom Sveriges Nötköttsproducenter, SNP. 2017 uppmärksammades kombinationsföretag. Utdelningen sker i november i samband med den årliga köttriksdagen som senast hölls i november i Tylösand.

ÖPPEN GÅRD

Det finns utan vidare ett underlag för besökare att se djurproduktion i verkligheten. Denna resurs omsätts dels i ett årligt evenemang den första maj samt dels för skolor och förskolor som vill se, lära och uppleva jordbruk och husdjur.

-Det kom nära 1 100 personer första maj förra året, berättar Pia. Hela familjen hjälps åt att ta emot alla besökare så de ska trivas men också bli intresserade av det kött som produceras.

ENTREPRENADTJÄNSTER

Norränge Lantbruk säljer även maskintimmar under hela året. Snöröjning, vägunderhåll och vallskördemaskiner ingår i utbudet.

-Jag stränglade 2 000 ha förra året, säger Lars.

Det är bra bevis på att det finns stor efterfrågan på Lars tjänster.

REGIONAL LIVSMEDELSSTRATEGI

På frågan om vad en regional livsmedelsstrategi borde innehålla får jag svaret:

-Villkoren för oss lantbrukare, det är så mycket olika kontroller som tar tid, kostar pengar och skapar oro. Allt detta behöver få en bättre balans.

Berit Löfgren, 010-225 14 36
berit.lofgren@lansstyrelsen.se

Foto: Lovisa Svenn LRF Gävleborg

Pia och Lars som driver Norränge Lantbruk är årets nötköttsföretagare.

LÄNSSTYRELSEN DALARNAS LÄN

Länsstyrelsen Gävleborg

Redaktion:
Ann Marie Fagerberg, Berit Löfgren, Sten-Rune Lundin, Jenny Larsson, Märta Ohlsson, Kristin Larsson

Ansvarig utgivare: Mats Hindström

Layout: Dolling Tahko I **Tryck:** Printfabriken AB I **Upplaga:** 5 000 ex

Adressändringar och prenumerationer:
Gisela Kayal 010–225 02 48, gisela.kayal@lansstyrelsen.se

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Extra inventering av varg

I vinter analyseras all funnen spillning av varg i en totalinventering i Sverige. Syftet med detta är att ta reda på om det eventuellt finns fler eller färre vargar än vad inventeringen hittills visat.

För att inventeringen ska kunna genomföras på ett så bra sätt som möjligt behövs hjälp ifrån allmänheten samt jägare med att samla och skicka in vargspillning. All vargspillning är av intresse, men även rapporter om vargspår eller synobservationer av vargar är viktiga. Inventeringen pågår fram till den 31 mars 2018.

VARFÖR?

Inventeringen genomförs för att få en så korrekt bild som möjligt av det totala antalet vargar i landet. Idag beräknas antalet vargar utifrån antalet funna föryngringar multiplicerat med tio för att få fram totala antalet individer. Denna omräkningsfaktor ska nu utvärderas för att se om siffran tio stämmer.

HUR GÅR DET TILL?

För att konservera det DNA som finns i vargspillningarna måste dessa torkas så fort som möjligt. Därför ska funnen spillning stoppas i ett provrör med ett material som heter Silica. För information om hur du får tag i provrör; kontakta länsstyrelsen i ditt län eller besök respektive länsstyrelses webbplats.

Simon Viklund, Gävleborg
010-225 14 65
Simon.viklund@lansstyrelsen.se

Linda Vedin, Dalarna
010-225 03 59
Linda.vedin@lansstyrelsen.se

Foto: Johnny Olsson

Vad händer med de fällda vargarna?

Alla vargar som fälls under licensjakten besiktigas av länsstyrelsernas besiktningspersonal så snart som möjligt efter att de fällts. Besiktningspersonalen tar olika kroppsmått och fyller i blanketter om hur jakten gått till samt gör eventuella noteringar om skador eller sjukliga förändringar. Vargen flås av jägaren eller en konservator, och kroppen skickas sedan till Statens Veterinärmedicinska Anstalt, SVA, i Uppsala så snart som möjligt.

När vargen kommer in till SVA utförs en del ytterligare mätningar vartefter kroppen röntgas och fotograferas. En viltpatolog obducerar vargen för att leta efter tecken på sjukdomar och skador. Åldersbestämning utförs med hjälp av tandsnitt på ett särskilt labb i USA.

När licensjakten efter varg 2018 är avlyst och alla kroppar undersökts klart, skrivs en sammanfattande rapport med resultaten av SVA:s arbete med vargkropparna.

Simon Viklund, Gävleborg
010-225 14 65
Simon.viklund@lansstyrelsen.se

Linda Vedin, Dalarna
010-225 03 59
Linda.vedin@lansstyrelsen.se

Licensjakt efter varg 2018

Foto: Mostphotos

I gryningen den 2 januari inleddes årets licensjakt efter varg. I Dalarna var det beslutat att sex vargar fick fällas i det så kallade Flaten-reviret, söder om Smedjebacken, och i Gävleborg var två vargar tilldelade inom reviret Nyskogen, beläget i Ljusdals kommun. Redan första dagen fälldes tre vargar i Dalarna och en i Gävleborg. Dagen efter fälldes den andra och sista tilldelade vargen i Gävleborg och jakten avlystes. I skrivande stund (24 januari 2018) pågår fortfarande jakten i Dalarna. Fem vargar har fällts med stöd av licensjaktbeslutet och därutöver har tre vargar med skabb fällts i jaktområdet. De skabbangripna vargarna räknas inte in i jaktkvoten eftersom de fällts med stöd av 40 c § jaktförordningen. Detta innebär att de fällts med stöd av annan lagstiftning, i detta fall i syfte att förkorta de skabbangripna vargarnas lidande.

DALARNA

KÖN	ÅLDER	VIKT
Hane	Vuxen	43,5 kg
Hane	Årsunge	36,4 kg
Tik	Vuxen	38 kg
Hane	Vuxen	48,8 kg
Tik	Vuxen	39 kg

GÄVLEBORG

KÖN	ÅLDER	VIKT
Hane	Vuxen	44,6 kg
Tik	Vuxen	28,8 kg

Simon Viklund, Gävleborg
010-225 14 65
Simon.viklund@lansstyrelsen.se
Linda Vedin, Dalarna
010-225 03 59
Linda.vedin@lansstyrelsen.se

Ventilation i häststallar

Av Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om hästhållning framgår att samtliga hästar som hålls i stall ska tillförsäkras kontinuerlig tillförsel av frisk luft (3 kap. 15 § DFS 2007:6 Saknr. L 101) samt att stall ska ha ett klimat som är anpassat till de hästar som vistas där (3 kap. 14 § DFS 2007:6 Saknr. L 101).

Foto: Pixabay

Det finns flera olika sätt att uppnå en bra ventilation i ditt häststall.

Stallar kan ventileras antingen mekaniskt eller naturligt. Mekanisk ventilation styrs med hjälp av fläktar, vilkas syfte är att skapa och upprätthålla tryckskillnader som bidrar till att luftväxling sker i stallet. Det finns tre typer av ventilationsprinciper som bygger på fläktstyrda luftflöden. I stallar med undertrycksventilation används fläktstyrda frånluftsflöden och i stallar med övertrycksventilation används fläktstyrda tilluftsflöden. I stallar med kombinationer av dessa, där både till- och frånluftsflöden är fläktstyrda, kallas principen neutraltrycksventilation.

Naturlig ventilation styrs av fysikens lagar, vilket i detta sammanhang innebär att luftens egenskaper och dess uppförande vid olika temperaturer utnyttjas på ett sätt som bidrar till att luftväxling sker i stallet.

För att uppfylla kravet på termisk komfort i ett naturligt ventilerat stall krävs att öppningar för luft som kommer ut ur stallet (frånluftsdon) är minst lika stora som öppningar för luft som kommer in i stallet (tilluftsdon) samt att öppningar för luft som kommer ut ur stallet har tillräcklig ventilationskapacitet för de hästar som hålls i stallet.

För att uppfylla kravet på termisk komfort i ett mekaniskt ventilerat stall krävs att öppningar för luftflöden som inte är fläktstyrda är anpassade för de öppningar för luftflöden som är fläktstyrda samt att dessa har tillräcklig kapacitet för de hästar som hålls i stallet.

Behovet av tilluft i stall kan variera beroende på exempelvis hästarnas vikt, användningsområde och aktivitetsnivå. Svensk Standard (SS 951050:2014, www.sis.se) har bland annat ventilationskapaciteter för hästar utifrån förutsättningarna som nämndes ovan.

Till exempel behöver en ridhäst på 500 kg i ett klimatreglerat stall miniventilation på 54 m3/h och maximiventilation på 325 m3/h. Räcker det med att installera en ”badrumsventil” för att uppnå kravet på tilluft? Svaret är nej. Ta hjälp för att dimensionera ventilationen i stallet om ni känner er osäkra. Om det varma stallet blir fuktigt och kallt under vintern beror det på att man ventilerar för lite och tilläggsvärme behöver tillföras. Det är viktigt att värmekällan är godkänd för att installeras i djurutrymmet.

För att möjliggöra att samtliga hästar i ett stall tillförsäkras kontinuerlig tillförsel av frisk luft bör stallet ha flera tilluftsdon som bör vara placerade på olika ställen, exempelvis ett per hästplats, eller vara utformade och/eller placerade på ett sätt som möjliggör luftväxling på samtliga hästplatser.

Ett väl fungerande ventilations- och värmesystem skapar ett bra stallklimat och en god djurhälsa.

Vill du veta mer? Se kontaktpersoner nedan.

Förprövning – Hur fungerar det?

Sedan 1973 har det funnits ett krav på förprövning av djurstall. Var gränsen går för att man måste förpröva finns reglerat i SJVFS 2012:12 Saknr L 35. Länsstyrelsen har det regionala ansvaret för förprövningen.

HUR GÖR MAN EN FÖRPRÖVNING?

Vi behöver få in ansökningsblankett D 173 B eller D 173A eller om förprövningen gäller hästar (blanketter finns att hämta på länsstyrelsens och jordbruksverkets hemsida), sedan behöver vi få in planritning, sektionsritning situationsplan och andra beskrivningar som kan vara relevanta för prövningen. Tänk på att du inte får börja bygga förrän länsstyrelsen godkänt förprövningen.

HUR LÅNG TID TAR DET ATT FÅ ETT BESLUT?

Inom två månader ska ni få ett beslut efter komplett ansökan.

DYRT ATT BYGGA UTAN FÖRPRÖVNING

Förprövningen är sedan några år tillbaka i tiden kostnadsfri. Men det kan bli dyrt att bygga utan förprövning. Länsstyrelsen kan förbjuda er att ha djur i utrymmet och dessutom uppstår det en massa onödiga kostnader för att få byggnationen godkänd. Länsstyrelsen kan godkänna stallet genom en så kallad efterhandsprövning. Avgiften är 12 000 kr eller 24 000 kr beroende på åtgärdens omfattning. Avgiften kan man bli tvungen att betala ända upp till fem år efter byggnationen.

Kontakta Länsstyrelsen i ett tidigt skede om ni funderar på att göra en byggnadsåtgärd.

Gävleborg
Mats Selin, 010-225 14 32
mats.selin@lansstyrelsen.se

Madeleine Karlsson, 010-225 14 45
madeleine.karlsson@lansstyrelsen.se

Dalarna
Linnea Gustavsson, 010-225 02 54
linnea.gustavsson@lansstyrelsen.se

Pauline Annerstedt 010-225 04 03
Pauline.annerstedt@lansstyrelsen.se

Primärproducent av foder och livsmedel i livsmedelskedjan – Vad är skillnaden?

Du som producerar foder eller livsmedel inom primärproduktionen ska registrera din verksamhet. Registret för foderföretagare hanteras av Jordbruksverket medan registret för primärproducenter av livsmedel finns hos din länsstyrelse.

Du kan därför som lantbrukare behöva anmäla din verksamhet på två ställen. Registren behövs i vårt arbete för att konsumenter ska få säkra livsmedel, där djur och växter är friska och inte innebär någon smittrisk, och för att underlätta spårbarheten.

FODERFÖRETAGARE – VAD ÄR DET?

Du som producerar, bearbetar, lagrar, transporterar eller distribuerar foder är foderföretagare. Det gäller även dig som producerar och lagrar foder enbart på den egna gården.

Är du foderföretagare så ska din anläggning vara registrerad hos Jordbruksverket. Du kan enkelt anmäla din anläggning via Jordbruksverkets hemsida, www.jordbruksverket.se och sökvägen Djur-Foder. Du som redan har registrerat din anläggning kan även se vilken verksamhet du har registrerat.

LIVSMEDELSFÖRETAGARE INOM PRIMÄRPRODUKTIONEN - VAD ÄR DET?

Företagare som producerar livsmedel i det första ledet, från jorden och naturen, är primärproducent av livsmedel. Det kan till exempel röra sig om att du producerar spannmål för livsmedel (detta gäller också om du säljer direkt till en uppköpare som sedan säljer det till livsmedel), föder upp djur till slakt, producerar mjölk, odlar grönsaker och bär, producerar honung eller plockar vilda bär och svamp. Grundtanken är att om det du producerar blir livsmedel så är du en primärproducent i livsmedelskedjan. Om du endast producerar mindre mängder livsmedel för eget bruk behöver du inte registrera dig hos Länsstyrelsen.

Är du primärproducent av livsmedel så ska du registrera din verksamhet hos din Länsstyrelse. Du kan enkelt registrera dig via e-tjänsten på Länsstyrelsernas gemensamma hemsida, www.lansstyrelsen.se och sökvägen E-tjänster och blanketter – Människa och Samhälle. Om du har fler verksamheter så tänk på att registrera samtliga. Kom också ihåg att anmäla om du är ansluten till ett kvalitetssäkringssystem, till exempel branschriktlinjer, tvärvillkorsrådgivning, KRAV, IP Sigill med fler. Du hittar samtliga kvalitetssäkringssystem som är aktuella i e-tjänsten.

HAR DU FÖRÄNDRAT DIN PRODUKTION?

Kom ihåg att uppdatera din verksamhet hos Jordbruksverket och Länsstyrelsen om du har förändrat den sedan du registrerade dig.

Gävleborg
Kristin Larsson, 010-225 14 42
kristin.larsson@lansstyrelsen.se

Dalarna
Jenny Bransell, växel 010-225 00 00
jenny.bransell@lansstyrelsen.se

Foto: Mostphotos

Solgårdskrogen – med fokus på lokala råvaror

Jonathan och Genevieve Bjurenstedt har båda gedigna kunskaper och erfarenhet kring mat och vin och har drivit restaurang under flera år i Stockholm. Under 2015 började de fundera över att flytta från huvudstaden och hittade då Solgården i Nittsjö utanför Rättvik som var till salu. Samma år startade de upp sommarrestaurangen och sedan dess har restaurangverksamheten utvecklats.

LOKALA RÅVAROR

Jonathan och Genevieve lägger stor vikt på att råvarorna ska vara lokala och efter säsong. Råvarorna ska helst också vara ekologiskt producerade men det är inte alltid möjligt att få tag på, ekologisk kyckling från Dalarna är det till exempel brist på. Jonathan använder också vilt, fisk, bär och svamp från skog och mark i Dalarna i sin matlagning. Det är tillgången på lokala råvaror som styr vad som finns på dagens meny.

RESTAURANGEN

På sommaren ordnas lunch ute och då kan många gäster tas emot, då grillas och lagas maten i uteköket och i trädgården ordnas sittplatser. När sommaren är över då flyttar restaurangen in och då är det långlunch och middagar med bordsbokning som gäller då restaurangen har ett begränsat antal sittplatser. Det finns möjlighet att övernatta på Solgården men det är maten som är i fokus, möjligheten att bo på gården finns bara om man ätit middag. En varsam ombyggnation och upprustning har gjorts av Solgården så att en mysig och ändamålsenlig miljö har skapats. Till investeringarna i kök och matsal har Solgårdskrogen fått investeringsstöd från Landsbygdsprogrammet. Stödet syftar till att stötta investeringar i besöksnäringen som skapar nya jobb på Dalarnas landsbygd.

EGEN ODLING AV GRÖNSAKER

Jonathan lägger stor vikt vid att maträtterna innehåller en hög andel grönsaker. Kött och fisk finns med i maträtterna men i mindre mängd än vad som är vanligt. De flesta grönsaker köps in från odlare i Dalarna men en mindre del odlar Jonathan och Genevieve vid Solgårdskrogen. De har under 2017 gått kursen ” Vårt goda gröna kulturarv” som Länsstyrelsen arrangerat och har då fått möjlighet att odla äldre sorter av ärtor, rovor och bondbönor som kommer från Dalarna. Andra grönsaker som squash, rotselleri, broccoli och rödkål odlas också. Målet är att odlingarna ska utökas och att självförsörjningsgraden av grönsaker till restaurangen ska öka. Att odla äldre sorter av ärtor och rovor som kommer från Dalarna gör rätterna spännande och välsmakande vilket ökar intresset för Solgårdskrogens mat.

FRAMTID

Utöver att satsa mer på grönsaker som odlas på friland så planeras för att ett växthus ska byggas för att förlänga odlingssäsongen men växthuset ska också ge utrymme för att ta emot fler restauranggäster.

Jonathan och Genevieve tycker valet att lämna Stockholm känns bra då de nu kommit närmare producenterna av grönsaker, kött och fisk. Det är en utmaning att både hinna med arbetet med restaurangen och odlingen, så under högsäsong på sommaren har Jonathan och Genevieve säsongsanställda till sin hjälp. Att öka andelen grönsaker i matlagningen känns helt rätt, då grönsaker efterfrågas allt mer från gästerna och även är bra för hälsa och klimat.

Kristina Homman, 010-225 02 45
kristina.homman@lansstyrelsen.se
Foto: Kristina Homman

Jonathan i Solgårdskrogens grönsaksland

Vårt goda gröna kulturarv som resurs

Länsstyrelsen i Dalarnas län driver under 2017–2019 projektet ”Trädgård som resurs”. Syftet med projektet är att inspirera till utveckling av de mervärden som en trädgård kan ge ett besöksföretag.

Kurser och studiebesök som utvecklar den yttre miljön samt aktiviteter med inriktning på att använda lokalt odlade eller egenodlade grönsaker och bär till sin servering kommer att anordnas. Målgrupp för projektet är till exempel bed & breakfast, caféer, restauranger och gårdsbutiker på Dalarnas landsbygd.

Under 2017 har två kursdagar om ”vårt goda gröna kulturarv som resurs” genomförts. På den första kursdagen föreläste Agneta Magnusson, kulturhistoriker med stor kunskap och erfarenhet kring bevarande av äldre kulturväxter. Agneta berättade om hur mathållning och odling såg ut på en dalagård innan 1850. De 15 kursdeltagarna fick också kunskap om vilka äldre sorter från Dalarna som finns bevarade och som ännu kan odlas. Från Dalarna finns flera gråärtor bland annat Rättviks- och Sollerönsgråärt. Bondbönor finns också så som ”Rönnäs” och ”Dalaböna”. Kålroten ”Bjursås” och ”Baggens” är också möjliga att odla.

Deltagarna fick med sig utsäde av olika sorters ärtor, bondbönor, kålrötter, ko- och svedjerova. På nästa kursdag som genomfördes under hösten stod matlagning på schemat. Under ledning av Per och Evalotta Ersson på Dala-Floda värdshus anrättades grönsakerna som odlats av kursdeltagarna under sommaren. Många spännande och smakrika maträtter gjordes bland annat ärthummus och falafel av Rättviks gråärt, glaserad Leksandslök, ugnsbakade kålrötter och rovor, coleslaw av svedjerova samt soppa av bondbönor.

Under kursdagen på Dala Floda värdshus lagades bland annat ärtplättar av Rättviksgråärt.

Kristina Homman, 010-225 02 45
kristina.homman@lansstyrelsen.se
Foto: Kristina Homman

Kursdeltagare lyssnar till Agneta Magnusson som berättar om Dalarnas goda kulturarv.

Vad händer med er ansökan?

Sedan Landsbygdsprogrammet 2014–2020 öppnade för ansökningar har flera hundra ansökningar om företags- och projektstöd kommit in till länsstyrelserna i Dalarna och Gävleborg. Vad händer med ansökan när du som sökt stöd skickat i väg din ansökan i Jordbruksverkets e-tjänst?

Henrik Hansson och Erik Köpmans är handläggare på Länsstyrelsen i Falun och jobbar med företags- och projektstödsansökningar. Det första vi ser av en ansökan är att den dyker upp i vår Kundakt, säger Henrik. Kundakten är dels ett arkiv för de handlingar som kommer från den elektroniska ansökan

Henrik Hansson och Erik Köpmans jobbar med handläggning av företags- och projektstöd inom Landsbygdsprogrammet på Länsstyrelsen i Dalarna.
Foto: Therésa Persson

men även en inkorg för de pappershandlingar som skickas in och sedan scannas. Det första vi gör är fördela ärenden mellan oss handläggare, med hänsyn till eventuellt jäv och hur många ansökningar man har som handläggare.

Vi börjar handläggningen genom att kontrollera så alla frågor och obligatoriska bilagor är besvarade och medskickade, fortsätter Erik. Det som saknas sammanfattar vi i ett brev som sökande får tre veckor på sig att svara på.

När ärendet är komplett kan vi börja handlägga, dokumentationen av handläggningen görs i ett system som heter FLIT säger Erik. Under handläggningen kontrollerar vi flera olika saker, exempelvis om den som skrivit under ansökan är behörig, att utgifterna är rimliga, att sökande är kreditvärdig, om tillstånd behövs för investeringen, att inga andra stöd har beviljats till samma sak. När vi handlägger sätter vi också poäng på ansökan, säger Henrik. Vad poängsättningen handlar om står i länets handlingsplan. En ansökan måste komma upp i en minsta poäng för att beviljas stöd, fortsätter han. När vi poängsatt alla ansökningar i en ansökningsomgång har vi ett beslutsmöte, där handläggarna och den som beslutar deltar, då går vi igenom ansökan och det förslag till poäng som handläggaren gjort. Detta gör vi tillsammans i gruppen för att vi ska behandla alla ansökningar så lika som möjligt. De flesta ansökningar beviljas, om det finns pengar kvar, men en del avslås. Att en ansökan avslås kan bero på olika saker, exempelvis att den inte får tillräckligt med poäng, vilket innebär att den inte är tillräckligt prioriterad utifrån Landsbygdsprogrammets mål, att ansökan innehåller utgifter som inte ger rätt till stöd eller att investeringen är påbörjad innan ansökan skickades in.

För de ansökningar som beviljas, gör vi klart den sista handläggningen och tar fram ett förslag till beslut, som vi föredrar för beslutsfattaren. När beslutet är påskrivet skickas det ut tillsammans med övriga upplysningar om stödet och hur man söker utbetalning. Det är viktig att du som får beslutet noga läser igenom beslutet och den information som medföljer beslutet, säger Erik. Det finns flera villkor som man som stödmottagare ska uppfylla, för att få ut de pengar man blivit beviljad. Henrik instämmer och säger att det bara är att höra av sig och fråga om det är något i beslutet som känns oklart. Ett av de vanligaste felen när vi får in ansökan om utbetalning är att man inte särredovisat investeringen eller projektet, säger Henrik, vilket leder till avdrag.

Man söker alltså stöd först, sedan söker man utbetalningar en eller flera gånger under projektets gång, när man har betalda utgifter att redovisa. Ansökan om utbetalning gör man elektroniskt via Jordbruksverkets hemsida, på samma sätt som vid ansökan om stöd men vid utbetalning ska en del andra bilagor skickas in i pappersform till skanningsadressen, exempelvis kopior av fakturor, betalningsbevis, särredovisning.

Henrik Hansson, 010-225 02 41
henrik.hansson@lansstyrelsen.se

Erik Köpmans, 010-225 02 49
erik.kopmans@lansstyrelsen.se

Några frågor till en handläggare

Gunilla Ericsson jobbar sedan 1995 med handläggning av jordbrukarstöd på länsstyrelsen i Gävleborg

Kan alla handläggare lite om alla stöd eller är ni specialister?
-Alla kan lite om allt, men är även specialister på olika områden. Jag är specialist på gårdsstödet och stödrätter, dubbelsökningar och kompensationsstödet. Dubbelsökningar är när två eller flera lantbrukare sökt på samma mark. Det är inte ok att två lantbrukare söker på samma block. De som gör det riskerar ett avdrag på utbetalningarna.

Jordbruksverket är er närmsta myndighet, kan du beskriva lite kring det?
-Ja precis, det är Jordbruksverket som ansvarar för att ta fram föreskrifter utifrån de förordningar som kommissionen beslutar och de rutiner som vi handlägger efter. Jordbruksverket jobbar ofta tillsammans med oss på länsstyrelserna för att ta fram rutiner, tidplaner och andra verktyg som vi använder.

Ni har nya händläggningssystem. Hur tycker du att de fungerar?
-Systemet är inte klart! Vilket innebär att vi inte kan betala ut slututbetalningar i en del stöd. Vi har inte kunnat göra avdrag för bland annat tvärvillkorsavvikelser sedan det nya IT-systemet kom.

Just nu är det en del låsningar i systemen vilket gör att en del ansökningar inte kommer till utbetalning. I Gävleborg arbetar vi löpande med att leta reda på dessa ärenden och avgör om vi ska betala ut pengarna manuellt istället. Jag och mina kollegor har full förståelse för att lantbrukarna är irriterade över utbetalningsläget!

Vad är positivt med att arbeta med jordbrukarstöden?
-Kontakten med lantbrukarna, att lösa problem vid handläggningen och därigenom få lantbrukaren klar för utbetalning. Och kollegorna, att vi jobbar mot samma mål.

Vill du komma i kontakt med Gunilla? Det går att nå henne via telefonnummer 010-225 14 31.

Skogsbete – Vad är det?

Att låta djuren beta i skogen är antagligen den äldsta formen av djurskötsel i Sverige, och den används fortfarande. Men vad räknas som ett skogsbete egentligen, och hur skiljer det sig från andra trädklädda betesmarker?

HISTORIK

Innan jordbrukets modernisering delades de brukade markerna upp i inägor och utägor. Inägorna var det som var innanför stängsel, utägorna det som var utanför. Stängslet användes för att hålla de betande djuren utanför åkrar och ängar.

Djuren betade mest i utmarken. Förutom som fodermark, stod också utmarken för produktion av många olika ämnen och material, så som tjära, virke till stängsel, näver och slöjdvirke. Beroende på avstånd till gården var nyttjandet av utmarken olika intensivt.

Skogsbeten sköttes genom att marken betades och att träd och buskar avverkades för att få fram begärda virkesslag. Till skillnad från betade inägomarker, där framförallt lövträd sparats, dominerar barrträden i ett skogsbete, men ofta med inslag av lövträd.

Ett skogsbete är alltså mer än att betesdjur går bland träd, det finns flera specifika karaktärer som kännetecknar ett skogsbete. Om man vill söka miljöersättning för ett skogsbete är det dessa karaktärer som krävs för att marken ska godkännas.

FORMELLA KRAV

För att uppfylla stödkraven för skogsbete gäller det att marken betas av djurslagen nöt, får, get eller häst, vilket innebär att exempelvis hjortar inte är godkända. Vidare ska marken till största del vara beskogad med ett ej planterat trädskikt med inslag av gamla träd som visar på en lång kontinuitet. I praktiken att ska skogen ha använts till bete under en stor del av 1900-talet och inte ha kalavverkats eller varit föremål för några andra storskaliga ingrepp.

När en lantbrukare söker stöd för skogsbete krävs det att vi på Länsstyrelsen gör en bedömning om marken uppfyller stödkraven. Ibland kan vi redan på kontoret, efter studier av gamla kartor eller flygfoton, avfärda marken om det exempelvis visar sig att där var en öppen betesmark så sent som på 50-talet. Ofta krävs dock ett fältbesök där vi tittar efter vissa karaktärer hos marken. Dessa kan vara:

- Här finns ett fodervärde för djuren, inte minst i befintliga gläntor.
- Här finns en lång kontinuitet i träd skiktet. Förutom riktigt gamla träd bör det även finnas träd i olika ålders klasser.
- Vidare förväntar vi oss en variation i trädslag och i den rumsliga fördelningen i betesmarken.
- Gott om gläntor, eller i allmänhet stort ljusinsläpp, med en betesbegärlig flora i form av gräs, örter och ris.

I VÅRA LÄN

I Dalarna, Gästrikland och Hälsingland var det vanligt att utmarksbetena skedde på fäbodar, som låg en bra bit från hemgården. Det finns fortfarande en del betesmarker vid fäbodar som är skogsbeten, men ofta har markanvändningen gått från bete till modernt skogsbruk.

De skogsbeten som finns kvar i landet, ligger för det mesta i de stora jordbrukslänen. I skogslänen är de inte så många. Här blev virkesproduktionen mer lönsam, varför många tidigare skogsbeten nu sköts som skog. Även om de fortfarande betas kan de ha avverkats, planterats eller gallrats så att många natur- och kulturvärden har försvunnit. I dag finns de flesta skogsbetena i södra Sverige.

Betad skog är inte nödvändigtvis skogsbete. Igenvuxna hagar eller tidigare öppna beten är inte heller skogsbeten. Däremot kan man restaurera en igenvuxen hagmark till en öppen betesmark. Det går också att restaurera tidigare skogsbeten om de inte hävdats under senare tid.

Gävleborgs län:
Johan Färlin, 010-225 14 83
johan.farlin@lansstyrelsen.se

Anders Johansson, 010-225 14 46
anders.s.johansson@lansstyrelsen.se

Dalarnas län:
Kristina Simonsson, 010-225 02 65
kristina.simonsson@lansstyrelsen.se

Exempel på skogsbete. Här finns en bra blandning av trädslag och ålder. Vidare kan markfloran tillgodogöra sig solljuset i befintliga gläntor. Storvik, Gästrikland.

Foto: Anders Johansson

Det gäller din SAM-ansökan 2018!

ANVÄND E-LEGITIMATION I SAM-INTERNET

Du behöver ha e-legitimation (BankID) för att kunna göra SAM-ansökan 2018. E-legitimation fungerar precis som din vanliga legitimation och signatur – fast på datorn. Du skaffar e-legitimation hos din bank eller hos Telia.

BRA ATT VETA OM E-LEGITIMATION

- Mobilt BankID är en e-legitimation som finns i din mobiltelefon eller på din surfplatta. Har du för avsikt att besöka några av våra tillfällen för öppet hus behöver du ta med dig ett mobilt BankID.
- Om du har ett aktie- eller handelsbolag så måste du lämna in en fullmakt för att firmatecknaren ska kunna logga in på din SAM-ansökan via sin personliga e-legitimation. Det samma gäller om du vill att en konsult ska kunna lämna in din ansökan.

Checklista för din SAM-ansökan

- Senast 12 april måste du ha minst 4 ha jordbruksmark och 4 stödrätter.
- Kom ihåg att ange de produktionsplatsnummer du vill söka djurbaserad stöd för under övriga uppgifter.
- Vissa åtaganden är nu beslutade och syns i SAM-internet. Åtaganden för miljöersättningar som kan vara beslutade är betesmarker och slåtter ängar, fäbodar, restaurering av betes marker och slåtterängar samt skötsel av våtmarker och dammar. De åtagan den som inte är beslutade visas som ansökta 2015, 2016 eller 2017.
- Nytt för i år är att bilagor kan bifogas i SAM-internet. Filerna som bifogas ska vara av typen pdf eller jpg.
- Om du söker stödet till Unga lantbrukare och är en juridisk person måste du skicka in underlag som styrker ägandeförhållandena varje år! Detta underlag ska ha kommit till länsstyrelsen senast den 12 april. Om intygen kommer in efter den 12 april minskar vi ditt stöd med 1 procent för varje arbetsdag som de är försenade. Om intygen kommer in efter den 7 maj får du inget stöd alls 2018.
- Kom ihåg att ange vilket certifieringsorgan du är ansluten till om du söker någon av de ekologiska ersättningarna.
- Om du tidigare sökt ett åtagande för Omställning till ekologisk produktion och produktionen nu är godkänd för certifiering så måste du aktivt söka ett åtagande för Ekologisk produktion. Åtagande för Omställning till ekologisk produktion övergår inte automatiskt till åtagande för Ekologisk produktion.
- Kom ihåg att uppdatera dina kontaktuppgifter om det skett förändringar.

Viktiga datum

- **SAM Internet öppnar 8 februari.** Det är då du tidigast kan logga in i SAM-Internet Du loggar in på SAM-Internet via mina sidor som du finner på www.jordbruksverket.se/E-tjänster
- **Sista ansökningsdag 12 april.** Om ansökan kommer in efter 12 april blir det avdrag motsvarande 1% per arbetsdag i totalt 25 dagar på stödbeloppet. Kommer ansökan in efter 7 maj avslås den.
- **Sista ändringsdag 15 juni.** Fram till sista ändringsdag kan du ändra i din SAM-ansökan. Efter sista ändringsdag kan du enbart dra tillbaka uppgifter i din SAM-ansökan. Tänk dock på att om du blir aviserad en kontroll i fält minskar dina möjligheter att göra ändringar.
- **15 juni är sista dag för överlåtelse av del av företag**. Om du ska överta eller överlåta delar av ett företag ska blanketten ”Övertagande av SAM-ansökan och åtagande 2018” ha kommit till länsstyrelsen senast 15 juni. Glöm inte att föra över stödrätterna som du gör på mina sidor!

Meddelanden om utbetalning för jordbrukarstöd!

I arbetet med att bygga de IT-system som används för handläggningen av jordbrukarstöden sker hårda prioriteringar.
Fokus ligger på att betala ut pengar. På grund av detta har arbetet med att ta fram och skicka meddelanden om utbetalning dröjt.

Den preliminära planen för utskick av meddelanden om utbetalning är:

Vecka 6: Meddelande om slututbetalning för ekologisk produktion (växtodling).
Vecka 9: Meddelande om slututbetalning för betesmarker och slåtterängar.
April: Meddelanden om utbetalning för gårdsstöd, förgröningsstödet och stödet till ung lantbrukare.

Länsstyrelsen Gävleborg,
Pernilla Månsson,
010-225 14 44,
pernilla.mansson@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen Dalarna,
Linda Stenberg,
010-225 02 55,
linda.stenberg@lansstyrelsen.se

Öppet hus SAM Internet 2018 Gävleborg

Länsstyrelsen i Gävleborg kommer att ordna öppet hus för dem som vill göra sin SAM-ansökan i SAM-Internet med stöd av handläggare från länsstyrelsen. Det är du själv som fyller i ansökan men vi finns tillgängliga som stöd.
Kom ihåg att du behöver ha mobilt BankID för att kunna logga in i SAM-Internet.

Vi finns på följande platser och håller öppet hus:

tisdag 13 mars	kl. 10-16	Länsstyrelsen Gävle
tisdag 27 mars	kl. 11-19	Bollnäs folkhögskola
onsdag 28 mars	kl. 10-17	Utvecklingscentrum Ljusdal
tisdag 10 april	kl. 10-16	Länsstyrelsen Gävle

Kontaktperson Åsa Andersson 010-225 14 22, asa.andersson@lansstyrelsen.se

Länsstyrelsen i Gävleborg kommer också att ha lånedatorer under ansökningsperioden. Du bokar en tid med en handläggare genom att ringa 0771-67 00 00. Vi finns tillgängliga som stöd i maximalt två timmar, och det är du själv som fyller i din ansökan.

Öppet hus SAM-Internet 2018 Dalarna

Länsstyrelsen i Dalarnas län kommer att ordna Öppet hus för de som vill göra sin ansökan i SAM-internet med stöd av handläggare från Länsstyrelsen. Det är du själv som fyller i ansökan men vi finns tillgängliga som stöd.

Vi finns på följande platser och håller öppet hus:

Tid	Ort	Lokal
21 mars 13-16, 18-21	Hedemora	ABFs lokaler
22 mars 13-16, 18-21	Mora	Mora folkhögskola

Anmälan görs till Vuxenskolan Tel 0243–82080 eller e-post till eva.nordkvist@sv.se

Under vecka 13, 14 och 15 kommer vi även ha lånedatorer på Länsstyrelsen som du kan boka. **Kom ihåg att du behöver ha mobilt BankID för att kunna logga in i SAM-Internet.**
Plats: Länsstyrelsen Dalarna, Dalarummet
Anmälan 0771-67 00 00.

Informationsträffar i Dalarna

Länsstyrelsen i Dalarnas län kommer att hålla informationsträffar om jordbrukarstöden under mars och april. På informationsträffarna kommer vi att prata om nyheter i stöden för 2018. Vi svarar även på de frågor som besökare önskar ta upp med oss.
Ni får gärna skicka frågor i förväg till oss på jordbrukarstod.dalarna@lansstyrelsen.se, skriv frågan samt vilken lokal du tänker besöka så tar vi upp frågan på aktuellt möte.

Tid	Ort	Lokal
1 mars 13.00	Falun	Länsstyrelsen Dalarna
6 mars 19.00	Rättvik	Stiernhööksgymnasiet
8 mars 19.00	Avesta	Korskrogens bygdegård
13 mars 19.00	Dala-Järna	Dala-Järna Hotell

Frågor: 0771-67 00 00.
Välkommen!

Fäbodträffar i Dalarna

Länsstyrelsen planerar in tre träffar med fäbodbrukare och andra intresserade tamdjursägare i länet innan årets säsong drar igång. Länsstyrelsens personal och externa brukarorganisationer tänker bland annat informera om förebyggande åtgärder mot rovdjursangrepp, livsmedelshantering, kulturmiljövärden samt fäbodbruk- och tamdjurshushållning. Preliminär plats och datum är:

- Bastbergets fäbod fredag 1 juni 2018 (södra Dalarna),
- Billingsbodarna torsdag 7 juni 2018 (norra Dalarna),
- Nybergets fäbod måndag 11 juni 2018 (mellersta Dalarna).

Håll utskick på Länsstyrelsen Dalarnas hemsida eller i nästa nummer av Landsbygdsnytt för det konkreta programmet!

greppa näringen

Dammar, våtmarker och andra tekniker att ta hand om fosforn

ÄR DU INTRESSERAD AV ATT ANLÄGGA DAMMAR, VÅTMARKER, KALKFILTERBÄDDAR ELLER ATT STRUKTURKALKA?

Hur kan du få bättre hushållning med fosfor på din gård? Hur får vi till renare vatten i våra sjöar och vattendrag? Hur kan vi kombinera olika åtgärder, så att vi får lagom mycket vatten på rätt plats i landskapet? Vad passar på dina marker? Om det intresserar dig – kom då och möt några av experterna på området.

I denna kurs går vi också igenom hur man kan kombinera olika åtgärder som dammar, våtmarker och skyddszoner för att både uppnå renare vatten, biologisk mångfald, färre mygg och andra sådana fördelar.

Var? Församlingshemmet i Hedemora
När? Torsdagen den 1 mars kl. 09:30 -15:00

Kursen är kostnadsfri men du betalar på plats för lunch och fika. Ta med för betalning Swish eller kontant 165 kr

Anmälan senast den 26 februari på https://jordbruksverket.pingpong.se/oppenkatalog,sök på kursid 3250

Frågor:
Edward Wirgén, 010-225 02 70, edward.wirgen@lansstyrelsen.se
Martin Henriksson, 010-225 02 44, martin.henriksson@lansstyrelsen.se

Andelsjordbruk och REKO-ring – en möjlighet!

Kursdag som ger inspiration och kunskap om hur ett ekologiskt andelsjordbruk fungerar och drivs.

- Andelsjordbruk-definitioner och historik
- Andelsjordbruk i världen och Sverige
- Företagare med andelsjordbruk berättar om sin försäljning och logistik
- Ekonomi och möjligheter
- Hur fungerar och drivs en REKO-ring?

Kursen kommer att hållas under 2018.
Vill du vara med på kursdagen? Skicka en intresseanmälan via e-post eller ring till Dalarna: kristina.homman@lansstyrelsen.se 010-225 02 45
Gävleborg: karin.ellgardtfredlund@lansstyrelsen.se 010-225 14 24

KALENDARIUM

Rådgivning inom ekologisk produktion

Funderar du på att starta upp eller lägga om till ekologisk produktion? Då kan du få hjälp genom kostnadsfri enskild gårdsrådgivning.

Du förbinder dig inte till att lägga om till ekologisk produktion genom rådgivningen utan det är en möjlighet att belysa gårdens förutsättningar för ekologisk produktion.

Om du redan är etablerad ekologisk producent eller under omläggning kan du få hjälp att lösa specifika problem i din ekologiska produktion.

Rådgivning finns för produktionsinriktningarna:
- Mjölk- och köttproduktion
- Får-, get- och grisproduktion
- Växtodling inkl potatis
- Fjäderfän
- Trädgårdsproduktion

Är du intresserad och vill ha kontakt med en rådgivare? Ring eller skriv till Gävleborg:
Karin Ellgardt Fredlund, 010-225 14 24,
karin.ellgardtfredlund@lansstyrelsen.se
Dalarna: Kristina Homman, 010-225 02 45,
kristina.homman@lansstyrelsen.se

greppa näringen

Kostnadsfri gårdsrådgivning

Länsstyrelserna i Gävleborg och Dalarna kan erbjuda kostnadsfri rådgivning inom Greppa Näringen. Den gårdsbaserade rådgivningen är själva hjärtat i Greppa Näringen och är bra för både gårdens ekonomi och miljön. Du kan till exempel få hjälp med en växtnäringsbalans, kanske har du funderingar kring markpackning, dränering, eller grovfoderodling, behöver hjälp med byggplanering eller kontroll av dina foderstater? All information hittar du på **www.greppa.nu**

Målgruppen är främst ni som har minst 50 ha åkermark och/eller minst 25 djurenheter. Intresserade kan kontakta rådgivningsföretagen direkt eller er länsstyrelse.

Du hittar aktuella rådgivningsföretag i ditt län på Greppa Näringens hemsida: **www.greppa.nu**.
Gå in under fliken Våra tjänster och Rådgivning klicka därefter Hitta Rådgivningsföretag och välj ditt län.

Du kan alltid ringa din länsstyrelse för frågor och funderingar om Greppa Näringen
Gävleborg: Karin Ellgardt Fredlund, 010-225 14 24,
karin.ellgardtfredlund@lansstyrelsen.se
Dalarna: Martin Henriksson, 010-225 02 44,
martin.henriksson@lansstyrelsen.se

Kursserie - Ekologisk odling av grönsaker på friland

Odlar du eller är du i startgroparna att börja odla grönsaker till försäljning och vill utvecklas samt bygga upp nätverk med andra odlare? Då kan denna kursserie vara något för dig! Länsstyrelsen i Gävleborg och Dalarna arrangerar en kursserie inom ekologisk odling av grönsaker på friland. Kursträffarna kommer att ha ett fast tema men bygger på deltagarnas problemställningar och intressen. Vid varje tillfälle kommer det finnas utrymme för att diskutera och dela erfarenheter.

Kursträff 1: 20 mars kl. 13:00 – 17:00 Västerbergs folkhögskola i Storvik.
Tema för första träffen är växtföljd och planering. Vi kommer även få äran att lyssna till Eva Gustavsson från Solsyran utanför Orsa som berättar om sitt företag. Eva har lång erfarenhet av ekologisk odling av grönsaker och odlar många olika kulturer.

För mer information och anmälan:
https://jordbruksverket.pingpong.se/oppenkatalog,
sök på kursid: 3268
Sista anmälningsdag: 12 mars,
max 30 deltagare
Frågor: Kontakta Karin Ellgardt Fredlund, 010-225 14 24, karin.ellgardtfredlund@lansstyrelsen.se

Lieslipning

Är din lie slö? Har du svårt att få den riktigt vass på egen hand? Eller behöver du hjälp att jordlägga den så att eggen får rätt vinkel mot gräset? Utan en riktigt vass lie är det svårt att slå. Ta chansen att få gratis rådgivning med praktiska handledning i lieslipning av Odens Olle Eriksson i Dala-Floda. Olle är en av tre slåtterkarlar som utsågs till Årets ängsbrukare i Dalarna 2016.
Ring Olle för att boka en tid! 070-597 82 42 eller
odens.olle@gmail.com

Lieslåtter och byggnadsvård!

Länsstyrelsen I Dalarnas län planerar under 2018 kurser inom bland annat följande områden:
- Ängsskötsel (lieslåtter, hässjning m.m.)
- Byggnadsvård (till exempel byte av stock, fönsterrenovering)

Mer information samt tid och plats för kurserna kommer du att hitta på vår webbplats www.lansstyrelsen.se/dalarna. Kurserna bekostas av Landsbygdsprogrammet och kommer att vara kostnadsfria för deltagarna.

Information: Märta Ohlsson, 010-225 02 58,
marta.ohlsson@lansstyrelsen.se

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden